

ע.

א. שמע מינה חגיגת י"ד לאו חובה היא

כדי שיהא פסח נאכל על השובע

פירש רש"י, שיהיו נהנים באכילתו ותיחשב לה. ולקמן (פ) פירש רש"י שהוא מחמת החיוב לאכול הקרבן באופן שהוא למשחה לגדולה, כדרך שהמלכים אוכלים, והוא חובה בכל הקרבנות, ולכך צריך לאוכלה על השובע. ונראה מדברי רש"י להלן שהדין למשחה לגדולה, לא נאמר רק באכילת כהנים, אלא גם באכילת החלק של הישראל בקרבנות (ויש להעיר מדברי רש"י בחולין [קלב]: שכתב שלמשחה לגדולה במתנות כהונה כתוב, ומשמע שרק בכהנים נאמר דין זה, וצ"ע).

ובמרדכי בסוף מכלתין, בסדר של פסח (דף קי"ז) העיר שאם הטעם מפני שצריך להאכל על השובע, א"כ נאמר להיפך, שיש להקדים לאכול את הפסח תחלה, כדי שתהא החגיגה נאכלת על השובע, שהרי דין למשחה לגדולה נאמר בכל קרבנות. ולכן פירש כהתוס', שהטעם שצריך לאכול הפסח על השובע הוא גזירה שלא יבא לידי שבירת עצם, אולם לא כתב שהוא מדרבנן, וגם כתב זאת כהוספת טעם, לפרש מדוע אוכלים החגיגה קודם לפסח ולא להיפך.

ובחי' הגר"ח על הש"ס (אות כ"ה בדפוס ישן) כתב, שע"כ הוא דין באכילת הפסח, שנאמר 'ואכלו את הפסח', ואם הוא דין באכילת קדשים, א"כ גם בחגיגה איתא לדין זה. אלא ע"כ דבכל קרבנות לא נאמר דין זה, משום שלמשחה לגדולה הוא דין רק באכילת כהנים.

ובחי' הגרי"ז (מנחות כא): ביאה, שהטעם שאין דין לאכול חולין כדי לאכול הקרבן על השובע, הוא משום שחוששים שיהיה נותר, או כדי שלא יהיה אכילה גסה. ולגבי החילוק בין פסח לחגיגה ביאה שהדין שגם הבעלים צריכים לאכול קרבנות על השובע הוא רק בקדשי קדשים, שיש מצוה באכילתן, אבל בקדשים קלים, שאין מצוה על הבעלים לאוכלן, אין דין למשחה לגדולה. ורק בקרבן פסח, שיש מצוה וחיוב על הבעלים לאוכלם, בזה גם הבעלים מצווים ב'למשחה לגדולה'.

ב. נאכלת צלי או אין נאכלת צלי

מכך שהגמרא לא הסתפקה האם צריך לאכול החגיגה עם מצה ומרוה, משמע לכאורה שאין זה דין בגוף הקרבן, אלא דין באכילתו, ולכך פשוט שאינו שייך כלל לחגיגה. אולם העיר מור"ר הרה"ג ר' משה בראון שליט"א, מדוע לגבי נאכלת צלי הסתפקה הגמרא, הלא גם זה הוא לכאורה דין רק באכילתו. והוכיח מזה שדין צלי אינו רק דין באכילתו, אלא מדיני הקרבן הוא שיהא צלי (וע' בספרו תיבת משה [עמ' קפ"א ואילך] בענין זה).

ג. שמע מינה כולו מילתא בעינן שמע מינה

התוס' רי"ד הסתפק בדין שחיטה וזריקת דם החגיגה, האם דינים כקרבן פסח או לא. וכתב שלענין שחיטתו דומה הוא לפסח, וצריך להיות נשחט אחר התמיד, בדומה לשחיטת הפסח [ולעיל סט: הובאו דברי המשנה למלך שהסיק שלבן תימא שחיטת החגיגה היא אחר חצות קודם התמיד], אבל בזריקת דמים אינו כן, אלא זריקתו כדין שאר שלמים, שהיא שתיים שהן ארבע.

ד. סכין שנמצא בי"ד שוחט בה מיד

הקשו התוס' בחגיגה (כא), שהרי אמרו לעיל (יט): כל הכלים הנמצאים בירושלים טהורין (חוץ מאותן שהם בדרך שהולכים לטבילה), ואם כן ממה נפשך, אם הכלים נמצאים בירושלים, אפילו בי"ג צריכים להיות טהורים. וכתבו שמדובר שנמצאו חוץ לירושלים, או שנמצאו במקום שאינו דרך ירידה או דרך עליה, ולכן תלוי באיזה זמן נמצאו.

עוד הקשו התוס', שיפסלו הסכינים בהיסח הדעת, וכתבו שאין פסול של היסח הדעת אלא כשהוא בידו והסיח דעתו ממנו וכדו', אבל כשאינו בידו, כגון שאבד, לא שייך לפסול משום היסח הדעת.

ה. שונה ומטביל

פירש רש"י, כלומר, אע"פ שיתכן שהבעלים כבר טבלוהו, מ"מ המוצא חוזר ומטבילו מספק. אולם התוס' בחגיגה (כא. בסו"ד) העירו על הלשון 'שונה', וכתבו שאף אם ניכר שהטבילה הבעלים, מ"מ שונה והטבילה, שמא לא נשמרה בטהרה, הואיל ויש לו שהות להטבילה כל היום.

ו. לעולם רבנן וכגון שבא בשבת

פירש רש"י, שאין מביאים חגיגה עמו, ולכך אינה נצרכת לבעלים בי"ד. ובקרבן נתנאל (פ"י סי' כ"ה אות ק) הקשה מכאן על שיטת הר"י מקורבי"ל, שכשחל ערב פסח בשבת, מביאים החגיגה בערב שבת, שאם כן מדוע צריך לטבול הקופיץ, הרי הוא נצריך לה לחגיגה, וע"ש מש"כ ליישב.

ז. חל י"ד להיות בשבת שוחט בה מיד

פירש רש"י, שיכול לשחוט גם בקופיץ, שכיון שהיא נצרכת לבעלים ליו"ט, ולא יהיו יכולים לטבולה בשבת, יש לתלות שכבר טבלוהו, וכן כתב הרע"ב (שקלים פ"ח מ"ג) שהיה צריך את הקופיץ לחגיגת ט"ו. וכתב התוס' יו"ט (שם) שאף שבדרך כלל משתמשים בקופיץ לחתוך בשר, מ"מ יכולים גם לשחוט בה.